

Η σπουδαιότητα του ελαχίστου

Μέγιστα ζητήματα της ανθρώπινης ύπαρξης ψηλαφώνται μέσω μιας λογοτεχνικής... εντομολογικής συλλογής

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ
Αλφαβητάρι Εντόμων
 εκδ. Πατάκη, σελ. 412

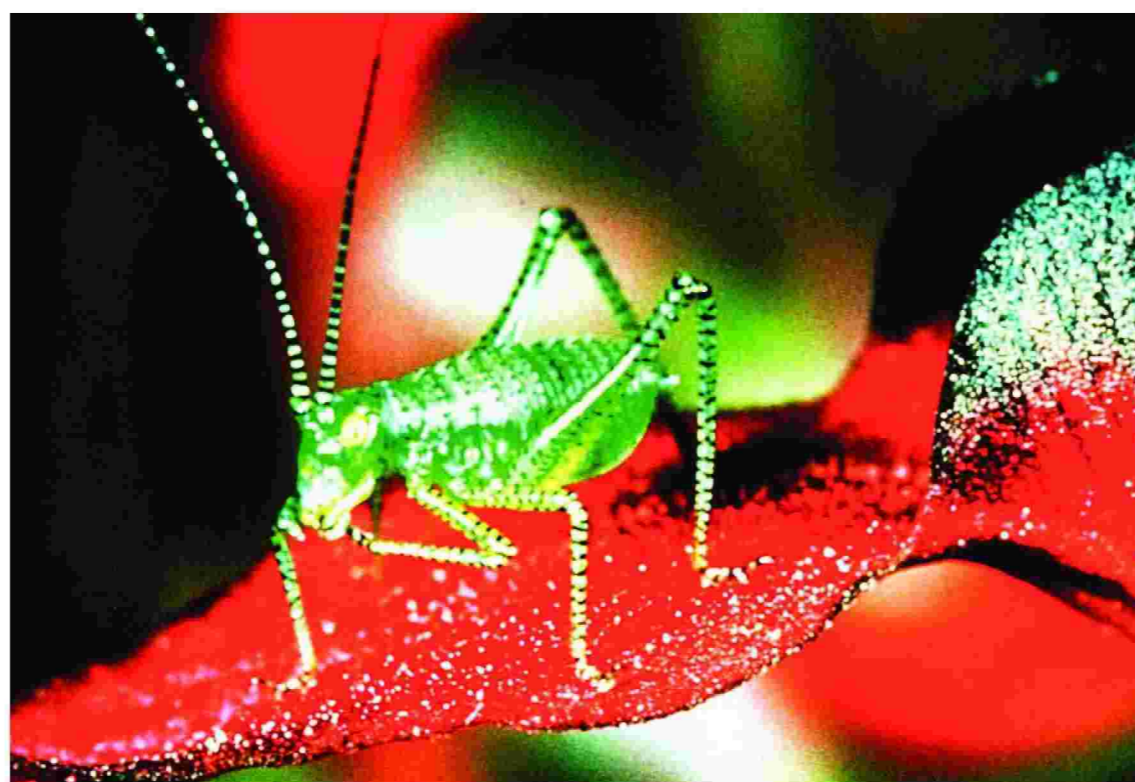
Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Το ελάχιστο, το σπάνιο και το δυσδιάκριτο έλκουν την προσοχή της Δήμητρας Κολλιιάκου στην παράξενη εντομολογική της συλλογή. Στις είκοσι τέσσερις προθήκες του βιβλίου παρουσιάζονται διάφορα έντομα, τα βιοτικά ήθη των οποίων προσιδιάζουν στην ιδιαίτερη ψυχουσύνθεση των διηγηματογραφικών χαρακτήρων. Έτσι, το έντομο που προβάλλει στην προμετωπίδα κάθε κειμένου λειτουργεί εκ προοιμίου

Αναδιφώντας τη ζωή των εντόμων, η Κολλιιάκου ανακαλύπτει ασύλληπτες λεπτομέρειες που διαφεύγουν το βλέμμα.

αλληγορικά. Η φυσιολογία και οι συνθήκες του στοιχίζονται με τη συνθήκη που βιώνει ο εκάστοτε ήρωας. Με την προσήλωσή της στα απειροστά όντα του ζωικού βασιλείου, η Κολλιιάκου όχι μόνον διερευνά τις διαστάσεις της ανθρώπινης φύσης, αλλά και υποδεικνύει την ολιγωρία του βλέμματος απέναντι στο ελάχιστο, όπου ενδεχομένως ενυπάρχει το μέγιστο.

Το γράμμα Κ, το καλύτερο στο «Αλφαβητάρι εντόμων», ανήκει

Διεξερχόμενη τις νομοτέλειες που διέπουν τον βιολογικό κύκλο των εντόμων, η συγγραφέας αναρριπίζει τις ανεπάρκειες των έλλογων ηρώων. Στιγμιότυπο από το ντοκιμαντέρ «Μικρόκοσμος», γυρισμένο το 1996 από τους Κλοντ Νουριντανί και Μαρί Περενού.

την οποία συνέχιζε να ζει παρ' όλα τα σαράκια που την έσκαβαν και την κομματίζαν από μέσα. «Και το συνέχιζες ήταν πιο σημαντικό από το ότι κόπηκες, από το να κοπείς, από το ότι κοβόσουν».

Αναδιφώντας τη ζωή των εντόμων, η Κολλιιάκου ανακαλύπτει ασύλληπτες λεπτομέρειες που διαφεύγουν το βλέμμα. Η μικροσκοπική της οπτική εκκινεί από την ανάγκη να περισώσει το εφήμερο και το φυγαλέο, που στοιχειοθε-

τούν την όψη του κόσμου. Από την άλλη, διεξερχόμενη τις νομοτέλειες που διέπουν τον βιολογικό κύκλο των εντόμων, αναρριπίζει τις ανεπάρκειες των έλλογων ηρώων. Σε αντίθεση με τους δυσδιάκριτους συγκατοίκους τους στη Γη, εκείνοι μοιάζουν να κατοικούν έναν κόσμο χαοτικό, χωρίς ειρμό και αρμονία, έρμαιο της απροσδιοριστίας. Αν ενστερνίζονταν την προσαρμοστικότητα, την προσήλωσή στη συμμετρία, την εφευρετικότητα και την ικανότητα αυτοσυντήρησης των εντόμων, ίσως να επιχειρούσαν τη φυγή από τα κουκούλια που τους κρατούσαν φυλακισμένους στο σκοτάδι.

Φιλέρευνο πνεύμα

Ο φόβος του θανάτου, η θνητότητα της ερωτικής επιθυμίας, η ενόρμηση της αυτοκαταστροφής, η προσδοκία της μεταμόρφωσης και της αναγέννησης, εν ολίγοις τα μέγιστα ζητήματα της ανθρώπινης ύπαρξης έχουν ως εφελκυστήριό τις μικρότατες ψηφίδες της γλώσσας, τα γράμματα. Η μυθοπλαστική ιδέα της Κολλιιάκου είναι εξαιρετική, εξόχως πρωτότυπη. Βέβαια, ορισμένες φορές το φιλέρευνο πνεύμα της εγκλωβίζει τα κείμενα σε έναν ακαδημαϊκό λόγο, που πλεονάζουν οι πληροφορίες, γλωσσολογικές κυρίως, υπονομεύοντας τη λογοτεχνικότητα της γραφής. Αυτά τα σημεία, ωστόσο, δεν καταφέρνουν να ζημιώσουν την εντύπωση του συνόλου, που ξεχωρίζει για την υφολογική του ποικιλομορφία και τη λεπτολόγο σύνθεσή του.

στην κωλοφωτιά, αλλιώς πυγολαμπίδα. Τα βραχύβια λαμπυρίσματα των πυγολαμπίδων προκαλούν την αφηγήτρια να αναλογιστεί τη σημασία της λάμψης, αν μετράει περισσότερο η ένταση ή η διάρκειά της. Το ερώτημα την απασχολεί ως ζήτημα της γραφής. Ως συγγραφέας πιστεύει πως οφείλει «να σκύψει κανείς σε κάτι μικρό», «να υπερασπιστεί τον χαμπλό φωτισμό». Μια άλλη γυναίκα παρατηρώντας σε έναν κορμό εκδύματα τζιτζικιών,

αναρωτιέται «τι υπάρχει μετά;», μετά την εκκόλαψη, μετά το πέταγμα έξω από τη μικροσκοπική μήτρα. Η μεταμόρφωση της δημιουργούσε την αίσθηση της απώλειας. Μετά το πέρασμα στην τελευταία εκδοχή της ύπαρξής του, το έντομο καταδικαζόταν στο τέλος του.

Ένας άνδρας που έχει αποφασίσει να αυτοκτονήσει, έρχεται αντιμέτωπος με μια πορφυρή ταπετσαρία από πασχαλίτσες. Όταν τα έντομα πτερουγίζουν μακριά από τον τοίχο,

συνειδητοποιεί την οδυνηρή απλότητα του θανάτου. «Ίσως αυτό είναι όλο κι όλο, έτσι κι αλλιώς. Ένας τοίχος που τον ήξερες γεμάτο, και που μια μέρα τον βρίσκεις γυμνό».

Στο γράμμα Ω μια γυναίκα θυμάται πως κάποιος λένε το σαράκι και ωρολόγιο του θανάτου. Στην επιμονή του εντόμου να σκάβει μακριές ελικοειδείς στοές ακόμα και μέσα στο σκληρότερο ξύλο, αντιπαραβάλλει τη δική της ακηδία, την απαρέσκειά της προς τη ζωή,

